

## **VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖS MAASEUDUN DIGITALISAATION EDISTÄMISEKSI**

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen ohjelman yhtenä läpileikkaavana strategisena painopistealueena on digitalisaation edistäminen. Hallituksen puolivälitarkastuksessa Älykäs maaseutu-hanke asetettiin yhdeksi päätoimeksi kärkihankkeessa, jossa tähdätään digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristön rakentamiseen. Älykkään maaseudun tavoitteena on turvata digitalisaation avulla maaseudun kansalaisten ja yritysten elinolosuhteet kartoittamalla mahdollisuuksia kehittää eri alueille soveltuvia maaseudun palveluratkaisuja ja uusia toimintamalleja.

Periaatepäätöksen tavoitteilla ja toimenpiteillä kehitetään maaseudun digitaalisia palveluja ja luodaan maaseutumaisille alueille uusia elinvoimaisuuden eväitä. Periaatepäätöksen aikajänne on hallituskautta pidempi, mutta linjaukset tukevat hallitusohjelman toteuttamista ja niitä toteutetaan laajalla toimijajoukolla. Viranomaistoimijoiden lisäksi suuri merkitys on myös yksityisen sektorin toimijoilla sekä kansalais-, järjestö- ja vapaaehtoistoimijoilla, joiden tuntemus maaseutualueiden erityispiirteistä mahdollistaa paikalliset ratkaisut parhaiden käytänteiden haarukoimiseksi. Suomen maaseutualueet ovat monimuotoisia kattaen niin harvaan asutun maaseudun, ydinmaaseudun, maaseudun paikalliskeskukset kuin maaseutumaiset saaristoalueetkin, ja paikalliset olosuhteet ja eri väestöryhmien tarpeet on otettava huomioon politiikka-toimien suunnittelussa.

### **1 TAVOITTEET JA TOIMENPITEET**

#### **1.1 Turvataan maaseudun digitaalinen infrastruktuuri ja sen käyttöedellytykset**

Teknologian kehittyminen on lyhentänyt välimatkoja ja jopa poistanut niitä, mutta samanaikaisesti joiltain osin puutteelliset tietoliikenneyhteydet uhkaavat hidastaa kehitystä monien maaseutualueiden lisäksi myös saaristoalueilla. Aukkaiden, yritysten ja viranomaisten nopeiden, ennakoitavien ja turvallisten tietoliikenneyhteyksien on pystyttävä maantieteellisestä sijainnista riippumatta vastaamaan älykkään terveydenhuollon, biotalouden, teollisuuden ja liikenteen, sähköisen asioinnin sekä kansalaisten arjen turvaamiseen liittyviin tulevaisuuden palveluihin. Digitalisaation luomien mahdollisuuksien hyödyntäminen riippuu paitsi toimivista tietoliikenneyhteyksistä myös kansalaisten yhdenvertaisista valmiuksista sähköisten palveluiden ja työkalujen käyttöön.

#### **Toimenpiteet:**

- Valmistellaan ja pannaan toimeen kansallinen digitaalisen infrastruktuurin strategia, joka sisältää tavoitteet laajakaistan kattavuudesta ja nopeudesta vuodeksi 2025 sekä keinot tavoitteiden saavuttamiseksi (LVM)
- Arvioidaan 2 Mbit/s vähimmäisnopeutta internetyhteyden yleispalveluvelvoitteena vuodelle 2021 asetetun 10 Mbit/s tavoitetason saavuttamiseksi (LVM)

- Osoitetaan 5G-tekniikan käyttöön tarvittavat taajuudet kansallisesti sekä vaikutetaan kansainvälisesti ja EU-tasolla siihen, että 5G-tekniikan käyttöön osoitetaan riittävästi taajuuksia vuoden 2019 maailman radiotaajuuskonferenssissa (LVM)
- Valmistellaan sähköisten palveluiden käyttöä koskeva tukimalli ja viedään se käyttöön (VM)
- Edistetään liikenteen ja viestinnän esteettömiä digitaalisia palveluita toteuttamalla vuosia 2017-2021 koskevan toimenpideohjelman edellyttämät toimenpiteet (LVM, Liikennevirasto, Trafi, Viestintävirasto)

## **1.2 Kehitetään sähköisiä palveluita, palveluiden yhdistämistä ja maaseudun liikkumista**

Palveluiden näkökulmasta digitalisaatio vähentää niiden riippuvuutta ajasta ja paikasta. Tällä on erityistä merkitystä maaseudulla, missä maantieteelliset etäisyydet ovat pitkiä ja korostuvat palveluiden saavutettavuudessa. Palveluja voidaan tuoda lähelle uusilla digitaalisilla ratkaisuilla ja liikenteen uusia toimintamalleja sekä automaatiota kehittämällä, joiden avulla säästetään kustannuksissa, parannetaan maaseudulla asumisen edellytyksiä sekä edistetään vähäpäästöisiä ratkaisuja. Digitaalisiin toimintamalleihin ja tietoa-aineistojen hyödyntämiseen pohjautuvat pyörien päällä kulkevat palvelut, paikalliset monipalvelupisteet, etäpalvelut sekä palvelujen yhdistäminen tarjoavat uusia palvelujen tuottamisen malleja maaseutualueille. Maaseudun liikenneinfrastruktuurin tulee tukea digitaalisten ratkaisujen syntymistä.

### **Toimenpiteet:**

- Edistetään digitalisaation ja kansalaisten itse tuottaman tiedon hyödyntämistä matkojen yhdistelyssä ja lähilogistiikassa kartoittamalla soveltuvia kokeiluja ja tunnistamalla uusia palveluita mahdollistavia lainsäädännön muutostarpeita (LVM, Trafi)
- Vahvistetaan julkisia kuljetuksia organisoivien toimijoiden sekä yksityisen ja kolmannen sektorin välisten toimijoiden yhteistyötä sekä edistetään maaseutualueiden parhaiden käytänteiden leviämistä (LVM, liikennealan kasvuohjelma)
- Edistetään digitaalisten ratkaisujen hyödyntämistä osana maaseudun kyläkauppojen ja muiden paikallisten toimijoiden lähipalvelutarjontaa. Hyödynnetään mahdollisuuksia olemassa olevan yritystuen ja Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman osalta. Maa- ja metsätalousministeriö arvioi tarvetta uusiin tukimuotoihin (MMM, TEM, LVM)
- Kehitetään sähköisestä asiointitavasta ensisijainen eli käytetyin tapa asioida julkisen hallinnon palveluissa, kehitetään neuvonnan ja digituen muotoja sähköisten palvelujen käytössä sekä turvataan asiointipalvelut muilla tavoin heille, jotka eivät voi käyttää sähköisiä palveluita (VM)
- Edistetään sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamista, sähköisten palveluiden käyttöönottoa ja kansalaisten itse tuottaman hyvinvointitiedon hyödyntämistä hoidon ja palvelun suunnittelussa (STM)

- Kehitetään liikenneverkkoja pitkäjänteisesti tulevaisuuden tarpeisiin vastaamiseksi mm. digitalisaatio huomioiden (LVM)
- Tarjotaan liikenteen muutoksiin liittyvää koulutusta julkisella sektorilla ja palveluntarjoajien keskuudessa (LVM, Trafi, Liikennevirasto)
- Parannetaan yksityisteitä koskevaa tietopohjaa ja tuodaan yksityisteitä koskevaa tietoa avoimesti saatavaksi kuljetusten suunnittelun ja palvelutarjonnan kehittämiseksi sekä liikenteen automaation ja robotisaation edistämiseksi (MMM, Liikennevirasto)
- Tehostetaan väylänpidon tuottavuutta ja vaikuttavuutta hyödyntämällä digitalisaatiota uudenlaisten tiedontuotanto- ja analysointimenetelmien sekä toimintamallien kehittämisessä erityisesti teiden ylläpidossa (LVM, Liikennevirasto)

### **1.3 Edistetään paikasta riippumatonta työntekoa ja opiskelua**

Digitalisoituvassa yhteiskunnassa monet työpaikat eivät enää ole sidoksissa fyysiseen työpaikkaan tai -aikaan. Digitalisaation tuomat yritystoiminnan mahdollisuudet korostuvat eritoten maaseudulla, missä esimerkiksi verkkokauppojen ja etätöiden potentiaali on kaupunkien suurempi fyysisen saavutettavuuden vuoksi. Opetusta täydentävällä etäyhteyksien hyödyntämisellä voidaan edistää oppilaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia monipuoliseen ja laadukkaaseen opetukseen koulun koosta ja sijainnista riippumatta. Koulutuksen yhdenvertainen alueellinen saavutettavuus on osaamisen, hyvinvoinnin ja alueen elinvoiman kannalta oleellinen tekijä.

#### **Toimenpiteet:**

- Edistetään etätöiden hyödyntämistä välittämällä joustavia työskentelytapoja koskevaa informaatiota ja kannustetaan yrityksiä uudistamaan etätöitä koskevia toimintatapoja (TEM)
- Opetus- ja kulttuuriministeriö selvittää osana koulutuksen digitalisaatiota etäyhteyksien tapahtuvan opetuksen järjestämiseen liittyviä tarpeita ja edellytyksiä (OKM)
- Kartoitetaan opettajakunnan mahdolliset tieto- ja viestintäteknologian opetuskäyttöön liittyvät osaamistarpeet ja etsitään koulutuksellisia ratkaisuja osaamistarpeiden tyydyttämiseksi (OKM)

### **1.4 Tuetaan maaseudun työntöön ja yrittäjyyden digitalisaatiota**

Maaseudun elinkeinorakenteen näkökulmasta digitalisaatiolla on valtaisa potentiaali kehittää työn tuottavuutta sekä luoda uusia innovaatioita ja uutta liiketoimintaa. Digitalisaation hyödyt liittyvät myös resurssitehokkuuden edistämiseen, kun raaka-aineet voidaan ohjata digitaalisten järjestelmien tukena optimaaliseen käyttöön. Maaseudun yrittäjyyttä ja työllisyyttä vahvistamalla lisätään koko maan talouskasvua. Tavoitteena on, että Suomeen syntyy robotiikkaa, automaatiota sekä keinoälyä edistäviä avoimia ja keskenään verkottuneita ekosysteemejä, jotka tarjoavat uusia mahdollisuuksia myös maaseudun elinkeinoelämälle.

## **Toimenpiteet:**

- Edistetään kokeiluja yritysten digitaalisen liiketoiminnan kasvattamiseksi (VNK, liikennealan kasvuohjelma)
- Selvitetään robotiikan ja liikenteen automaation mahdollisuuksia maaseudun ja sen palveluiden kehittämiseen (LVM)
- Edistetään digitaalisiin ratkaisuihin pohjautuvaa logistiikan optimointia maaseudun tuotteiden ja palveluiden kuljetuskustannusten karsimiseksi (LVM, MMM)
- Edistetään tehokkaiden tietomassoja hyödyntävien ja keskenään verkottuneiden analyysijärjestelmien kehitystä bio-, kierto- ja maatalouden eri toimialoille (MMM)
- Edistetään maaseudun matkailuyritysten digiosaamista eri toimijatasoilla hyödyntäen olemassa olevia työkaluja ja koulutusohjelmia (TEM, MMM)
- Kannustetaan digitaalisten Liikkuminen palveluna (MaaS) -kokonaisuuksien luontia matkailun saavutettavuuden parantamiseksi (LVM, TEM)
- Selvitetään mahdollisuuksia alustatalouden, sosiaalisen median sekä mobiiliteknologian hyödyntämiseen maaseutumatkailupalveluiden myynti- ja jakelukanavana sekä käynnistetään tarvittavat kehitystoimet kuten rajapintojen määrittelytyö osana digiosaamisen kehittämistoimia (TEM, LVM, MMM)

## **2 TOTEUTUS JA SEURANTA**

Periaatepäätöksen toimenpiteitä edistetään osana kärkihanketta yhteistyössä sidosryhmäverkostojen kanssa. Toimia toteutetaan valtion budjettiraamien, yritysten investointikyvykkyyden puitteissa ja olemassa olevien määrärahojen puitteissa, mikä voi tarkoittaa toimien priorisointia ja resurssien suuntaamista. Toimenpiteitä edistetään myös EU-ohjelmien rahoituksella. Määrärahalisäyksiä vaativat toimenpiteet päätetään valtiontalouden kehyksissä ja vuosittaisissa talousarvioissa.

Periaatepäätöksen täytäntöönpanon etenemistä seurataan puolivuositain toimintatapojen uudistamisen ministeriryöryhmässä sekä kansliapäällikkökokouksessa tarpeen mukaan. Toimenpiteiden yhteydet muihin kärkihankkeisiin varmistetaan toimeenpanovaiheessa. Lähes kaikki toimenpiteet vaativat eri toimijoiden laajaa yhteistyötä.